

Weer meer bedreigingen

Ook lokale politici worden steeds vaker geïntimideerd. 'De angst dat er iemand voor je deur staat groeit'

4

David Duchovny 'Ik ben geen natuurlijke zanger'

14

Studentendebat 'Nu even geen populistisch antwoord'

2

LITERAIR TALENT OPGELET

Wedstrijd Schrijf een kerstverhaal en win **€250** aan boekenbonnen!

kijk op www.mareonline.nl

Gastschrijver Nicolien Mizee 'Ik was heel bang dat heel kritisch geleerde studenten veel meer zouden weten dan ik. Dat is wel een beetje waar. Ze zijn ongelooflijk slim en snel, maar schrijven is andere koek. Ik vraag me soms af of ik ze taalles moet geven'

8

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4,500 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week bijles en huiswerkbegeleiding op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 6 leerlingen groep 4, 7 en 8. Taal en rekenen. Voortgezet onderwijs: *Biologie, 4 vmbo. *NASK, biologie, 2 vmbo. *Engels, 2 vwo. *NASK (natuur- en scheikunde), 2 mavo. *Wiskunde, 2 vmbo. *Nederlands, 4 havo. *Wiskunde, 2 vmbo basis/ka-

der. **Leiden-Zuid**, *4 leerlingen basisonderwijs, groep 4, 5 en 6. Woordenschat, lezen. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, | +31 (0)23-5714745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl

Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marcielle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Tamar Tros (stagiair)

Medewerkers: Romy van den Akker | Emiel Beinema | Lente van den Berg | Remco Breuker | Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Maia de Quay

Art direction en vormgeving: Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V. Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023-571 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/>
advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emara | Rosanne Hertzberger | Zoë van Litsenburg | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

CULTUUR

Elk liedje is een personage

‘Ik snap het cynisme en denk bij sommige zingende acteurs soms ook: well, that sucks’

Al mijn vriendjes zongen daar al in. Iedereen kwam door de auditie. Het. Kon. Niet. Misgaan. De koormeester zat achter de piano en speelde een noot. Ik dacht dat ik de daarop de volgende noot moest zingen. De bedoeling was echter dat ik juist de gespeelde noot zou nazingen. Ik werd keihard afgewezen.’ Toen hij uiteindelijk toch begon te spelen, sloeg er een vonk over. ‘Ik ben geen natuurlijke zanger, maar heb hard gewerkt om alles uit mijn stem te halen wat erin zit. Ik hoorde tot mijn stomme verbazing allemaal melodieën in mijn hoofd. Ik probeerde die te zingen, maar wist dat ik hulp nodig had om verder te komen.’ Die kreeg hij van muzikant Keaton Simons. ‘Hij heeft een studiootje in zijn huis en zei: “Laten we aan je nummers gaan werken.” Het waren slechts een paar schetsen op mijn telefoon. Ik dacht echt niet aan het opnemen van een plaat.’ Duchovny leerde al snel meer mensen in de muziekwereld kennen en die gaven hem het vertrouwen om zijn muziek met het publiek te delen. ‘Eerst vroeg ik nog: “Kunnen jullie mijn stem niet tweaken met Auto-Tune als dat nodig is?” Maar het is lastig om daarmee weg te komen. Toen ben ik ieder deel van de liedjes maar gaan aanvullen. Zelfs als dat betekende dat ik elke frase apart moest inzingen.’ Wat zijn belangrijke invloeden voor hem? ‘Dat merk ik pas als ik klaar ben met het opnemen: ik ben namelijk niet goed genoeg om artiesten te imiteren. Maar als ik terugluister, hoor ik sporen van jaren-70-rock: Allman Brothers, Stones en natuurlijk dé Amerikaanse songwriter Tom Petty. Van meer recente muziek vind ik Wilco heel goed. En ik kan uiteraard niet zingen als Elton John, maar zijn seventies plaat *Tumbleweed Connection* is te gek.’ Maar eigenlijk vindt Duchovny alle vergelijkingen heel ongemakkelijk. ‘Omdat ik zo laat ben begonnen, voel ik me de gast op het feestje die nog niemand kent.’ Dat gold na het opnemen zeker voor live optredens. ‘Tien jaar geleden was mijn grootste angst om voor publiek te zingen. Uiteindelijk kreeg ik genoeg zelfvertrouwen om dat toch te doen. Ik denk ook niet dat het publiek naar een concert gaat om me uit te lachen, zo van: oh, leuk we gaan een acteur ontmaskeren die denkt dat hij kan spelen, maar eigenlijk voor schut staat. ‘In het begin waren er vast mensen die daarom naar mijn shows kwamen. Ik snap het cynisme ook wel: het alleen-daarom-hebben-ze-een-platendeal-gevoel. ‘Maar vrijwel iedereen die muziek maakt, heeft ook andere dingen gedaan. Dat is voor acteurs hetzelfde verhaal. Al zie ik ook wel bands met bekende acteurs waarvan denk: “Well, that sucks.” Erg vrolijk klinkt zijn muziek niet. ‘I can’t remember the feeling when my chest wasn’t crushed by the weight’, zingt hij bijvoorbeeld in het openingsnummer van zijn recente plaat *Gestureland* (2021). ‘Ik weet niet of ik donkerdere gedachten had dan normaal toen ik dat schreef’, reageert hij. ‘Maar als ik aan teksten werk, ben ik meestal niet opgewekt. Liedjes schrijven voelt als een aderlating. Daarnaast luister ik zelf veel naar droevige mu-

Acteur David Duchovny werd wereldberoemd door de series *The X-files* en *Californication*. Minder bekend: hij is óók muzikant en speelt volgende week in Den Haag. ‘Ik ben geen natuurlijke zanger, maar heb hard gewerkt om alles uit mijn stem te halen wat erin zit.’

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO JANE JIMENEZ

In de kelder van het FBI-hoofdkantoor in Washington hangt een poster aan de muur met daarop een vliegende schotel en de tekst: ‘I want to believe.’ In de krochten van het gebouw doet special agent Fox Mulder onderzoek naar de X-files: kasten vol dossiers over onverklaarbare paranormale verschijnselen. De leiding van het bureau stuurt de vrouwelijke agent Dana Scully naar de kelder om hem een beetje in de gaten te houden. De twee vormen al snel een iconisch buddy-cop duo in *The X-files*. Een tv-serie, met als centrale boodschap *The truth is out there*, die een van de grootste tv-hits uit de jaren negentig werd. De rol van Mulder maakte van Amerikaanse acteur David Duchovny een superster (zie kader). Hij kan vanwege de acteursstaking in Hollywood echter niet over zijn tv- en filmwerk praten. Dat is echter geen probleem, want Duchovny is ook schrijver (vier romans), regisseur (hij verfilmde onlangs zijn eigen boek *Bucky Fucking Dent*) gesjeesd academicus (Princeton en Yale), en blijkbaar ook rockzanger (drie albums). Op 16 november speelt hij met zijn band in Paard in Den Haag. *The X-files* kwam onlangs even langs toen Duchovny zelf op pad ging om te staken. Hij droeg een bord met daarop een tekening van de bekende ufo en de tekst: ‘The residuals are out there.’ Residuals is het geld dat acteurs eigenlijk zouden moeten krijgen voor herhalingen van program-

ma’s. Veel acteurs krijgen echter vrijwel niets. ‘Ik zal het meteen maar toegeven’, zegt Duchovny (63) via een Zoom-verbinding, hangend op zijn hotelbed in New York. ‘Ik heb die tekst niet geschreven en kreeg het bord in mijn handen gedrukt en dacht: oké, prima. Maar er zijn allerlei zaken waaraan iets moet worden gedaan. Bedrijven als Amazon en Apple zien streamen haast als een soort hobby. ‘Het is maar een klein deel van hun business, terwijl voor veel mensen het maken van films en series juist hun hele leven is. We proberen samen dit ding dat we showbizz zijn gaan noemen te organiseren en plots verstoren gigantische techbedrijven dat proces. ‘Ik hoop dat er snel een goede deal komt, want filmcrews die van maandelijke *paychecks* leven, hebben nu geen inkomen.’ Zelf is hij de komende maand op pad, maar dan als muzikant. ‘We gaan zo met de band repeteren en dan vertrekken we naar Schotland voor het eerste optreden van de Europese tour. Zo’n tien jaar geleden nam hij de gitaar serieus ter hand. ‘Ik ben een beginner als het gaat om muziek maken. Als kind had ik geloof ik een of twee pianolessen en rommelde wat met de gitaar. *It didn’t stick*.’ Een andere poging om al jong de muziek in te rollen, liep uit op een fiasco. ‘Ik zat op de Grace Church School in New York en toen ik een jaar of tien was, deed ik auditie voor het kerkkoor.

Een grote goocheltruc van gevoelens

Door de vertolking van de nerdy Fox Mulder groeide Duchovny uit tot een onverwacht sekssymbool. Vooral de scène waarin Mulder in een strakke rode Speedo uit het zwembad stapt, sloeg in als een bom. De scène werd in de Netflix-comedy *The Chair* (2021), over de intriges op een Amerikaanse universiteit, door Duchovny op de hak genomen. In de aflevering waarin hij opduikt, worden ook zijn romans finaal afgebrand.

In de serie *Californication* (2007-2014) speelt Duchovny de uiterst smoezelige Hank Moody, een alcoholistische romancier die steeds verder afzakt in de hedonistische beerput van Los Angeles. Vanwege de acteursstaking zegt hij niet verder over zijn film- en tv-werk te kunnen praten, behalve over de romcom *What Happens Later* die net in Amerika in première is gegaan. Om de film te kunnen promoten is een speciale deal met de acteursvakbond gesloten. *What Happens Later* is geregisseerd door Meg Ryan, een collega superster uit de jaren 90, en gaat over twee ex-geliefden die elkaar na 25 jaar weer treffen op een ingesneeuwd vliegveld. Terwijl ze tevergeefs wachten op hun vlucht zijn ze tot elkaar veroordeeld. ‘De hele film draait alleen om de interacties tussen Meg en mij, dat vond ik heel interessant’, vertelt Duchovny. ‘Toen bleek dat zij mij wilde regisseren, was mijn reactie meteen: “Yes. Let’s do it.” Dit wordt vooral iets voor de lol, was mijn eerste indruk. Het is echter een prachtig liefdesverhaal over twee wat oudere mensen geworden. We kabbelen veel en proberen elkaar op komische wijze af te troeven. Maar er is ook plek voor melancholie en emotionele diepgang. Ik kon mijn eigen minder fijne ervaringen er ook in kwijt. Dat is wat acteurs natuurlijk ook doen: gebruikmaken van je eigen gevoelens. Hoe je dat doet? Dat is de grote goocheltruc. Je hebt acteurs die daar uitgebreid over vertellen. Doe dat nou niet. Geef de geheimen van het ambacht niet weg.’

ziek en voel me daar juist beter door.

‘Ik weet niet of er een natuurlijke connectie met acteren is, maar als ik schrijf, lijkt het alsof elk nummer een personage is dat ik speel. Elk liedje is een andere persoon en ik moet achterhalen welke woorden er bij de melodie passen.’ Duchovny studeerde Engelse literatuur aan Princeton en Yale en alles wees op een academische carrière. ‘Toen ik een jaar of 25 was, had ik alleen nog maar in de schoolbanken gezeten. Ik zag het op zich wel zitten om professor te worden en dan in de zomerstop aan romans te werken. Inmiddels was ik ook al bezig met het schrijven van mijn dissertatie. Het academische leven was kortom best oké.

‘Toch had ik de aandring om iets buiten de universiteitscampus te gaan doen en de echte wereld te verkennen. Grappig dat het acteren werd, want dat is bij uitstek een schijnwereld. Maar het begon zo goed te lopen dat ik nooit meer naar de collegezaal ben teruggekeerd. Dat proefschrift ga ik waarschijnlijk niet meer afronden. De enige manier om nog een academische titel te krijgen, is een eredoctoraat. Dus universiteit... ik zal geen nee zeggen, hoor.’

David Duchovny & Band, Paard (Den Haag), donderdag 16 november, € 34

Vijf wetenschappers vormden een eeuw geleden de toekomst van de natuurkunde

In de podcast **‘De Leidsche Vijf’** leer je hun leven en werk kennen

DE LEIDSCHER VIJF

‘Ik ben een cassettebandje geworden’

DOOR LORENZO GERRITSEN
FOTO TACO VAN DER EB

Je geeft rondleidingen bij de Sterrewacht. Hoe ben je hier terechtgekomen?

‘Drie jaar geleden werd er een mail gestuurd met een vacature voor coördinator van de Sterrewacht. Ik ging solliciteren, maar dat was een veel te hoge functie voor een bachelorstudent. Gelukkig vonden ze mij wel leuk en mocht ik rondleidingen geven.

‘Ik ken veel te veel feitjes over sterrenkunde. Soms heb ik hierdoor slapeloze nachten, omdat ik alles wil uitzoeken over een bepaald verschijnsel. Ik heb moeite om privé en werk gescheiden te houden. Mensen die mij kennen weten dat ze een college kunnen verwachten van mij. Daarom ben ik blij dat ik van mijn hobby mijn werk heb kunnen maken. Hier kan ik mensen wél warm maken voor sterrenkunde.’

Is het lastig om mensen warm te krijgen voor sterrenkunde?

‘Ik probeer vooral mee te geven hoe omvangrijk het universum is. Er zijn weinig gevoelens zo ontzagwekkend als naar een heldere sterrennacht kijken en je daardoor klein te voelen. Die verwondering opwekken is mijn doel.

‘Ik krijg vaak de opmerking van bezoekers hoe klein en onbelangrijk ze zich voelen. Dat is misschien demotiverend, maar ik probeer het altijd om te slaan. Tuurlijk, het universum is compleet onverschillig over wat wij hier uithalen. Dat maakt het juist belangrijker om er iets positiefs van te maken.’

Lukt dat altijd?

‘Ik zie veel enthousiaste bezoekers, al staat er soms natuurlijk ook een doodpaard voor je. Een jaar geleden was er

een zonsverduistering. Dan nam ik iedereen mee naar de telescoop om het hapje uit de zon te laten zien. Veel keken met grote verbazing door de telescoop. Dat is fantastisch. Het stomme was alleen wel dat ik zonder eclipsbril naar de zon keek, dus had ik de hele week last van mijn ogen.’

Moest je veel leren voordat je rondleidingen kon geven?

‘Inmiddels ben ik wel een cassettebandje geworden. Ik heb wel duizend keer dezelfde uitleg gegeven voordat ik tevreden was. De woorden die je kiest kunnen net wel of net niet het kwartje laten vallen. Bij kritische vragen van het publiek wil je niet met je mond vol tanden staan. Er moet dus wel een steekje bij je loszitten om sterrenkunde zo leuk te vinden dat je alles erover wilt weten. ‘Vooral de vragen van kinderen kan ik nooit beantwoorden. Zij stellen altijd heel specifieke vragen. Bijvoorbeeld hoe ver Jupiter van de aarde staat. Ik zeg dan: “Google het!” Ik heb collega’s die alles uit hun hoofd proberen te weten, tot de decimaal precies. Ik heb dat opgegeven.

‘Mijn allerslechtste rondleiding ooit was voor de raad van advies van een internationaal onderzoeksinstituut. Verschillende mensen die aan de James Webb-telescoop hadden gewerkt zaten erbij: de experts van de experts. Ik vond het doodeng. Ik werd meteen op elk foutje in mijn verhaal gewezen. Uiteindelijk liet ik hen het werk maar doen. Als we dan langs een specialiteit van een professor kwamen, gingen zij erover vertellen.’

Krijg je soms rare verzoeken?

‘Als je een privé-rondleiding boekt, kan je een opmerking plaatsen, zoals: “Dit is een familie-uitje.” Maar soms willen bezoekers hier een huwelijksaanzoek doen. Dat is afgelopen jaar wel vier keer gebeurd. Dan sta je romantisch onder een sterrenhemel met de telescoop gericht op een planeet. Dan doet de rondleider net alsof hij iets vergeten is en blijft twintig minuten weg.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

Ik weet niet of ik nog wel zin heb in democratisch huiswerk

Deze week besloot ik mijn taak van participant in deze democratie serieus te nemen en mijn huiswerk te doen door het RTL-lijsttrekkersdebat van maandagavond terug te kijken.

Ik weet niet wat ik wél verwachtte, maar binnen luttele minuten geconfronteerd worden met ‘het sprookje van bestaanszekerheid’ waarin de hoofden van de lijsttrekkers op cartoonlichamen van prinsessen en ridders waren gezet, stond in ieder geval niet op mijn bingokaart.

Want oh oh poe poe we wilden allemaal zo ongelofelijk graag ‘debatteren over de inhoud’, maar dan blijkt voor de kijker, JA!

Ik snap dat de tijden van anderhalf uur lang

kijken naar zes rokende witte mannen die elkaar in de rede vallen voorbij zijn, maar is er écht geen andere manier om kijkers geïnteresseerd te houden dan via een flauwe *De Slimste Mens*-namaak waarin BN’ers vragen stellen aan lijsttrekkers in de trant van ‘Wat weet ú van de cromptouze?’ en dat diezelfde lijsttrekker dan een compleet doodgeslagen ingestudeerd stukje tekst gaat opdreunen?

Hoe meer ik ervan zag, hoe meer ik ervan overtuigd raakte dat de echte verliezer van dit debat RTL was. Want hoe (HOE?!) is er niet één iemand geweest die tijdens het produceren van het informatiesprookje over bestaanszekerheid zei: ‘Hey boys, misschien niet een heel chill idee’ toen iemand aankwam met het idee om te starten met een lollige cartoon en de tekst:

‘Er was eens een land, iedereen leek heel blij en gelukkig en vlakbij in het torentje woonde een heel belangrijke meneer en die zei “Nederland is een ontzettend gaaf land”, maar de koning zei: “Voor een heleboel mensen is het helemaal niet zo gaaf” en plotseling had iedereen het erover’ en vervolgens over te gaan naar een video van een moeder die huilend

naast haar dochter zit omdat ze haar rekeningen niet kan betalen?

En terwijl de presentatoren zich worstelden door het *X-factor* meets *Nieuwsuur* meets *Peppa Pig* meets *Met Het Mes Op Tafel*-format, stonden de lijsttrekkers als marionetpoppen hun auditie van *So You Think You Can Be Prime Minister* (or maybe not but I can’t say yet because my name is Pieter Omtzigt and I am a tortured genius and very wise and very mysterious) op te voeren. Yesilgöz weigerde te reflecteren op dingen die haar even niet zo lekker uitkomen, Omtzigt stond als ‘s werelds saaiste Latijn-docent eindeloos meuk op te dreunen waar niemand om had gevraagd en Timmermans leek doodsangsten uit te staan wanneer hij écht moest zeggen wat hij vond.

Terwijl de RTL-redactie ongetwijfeld alweer druk bezig is met aflevering 2 van de show die ze in gang hebben gezet, hebben Omtzigt en Timmermans inmiddels laten weten dat ze niet meer beschikbaar zijn voor het vervolg. Ik me nog maar eens storten op de vraag of ik volgende week mijn democratische huiswerk wel wil doen.

Maia de Quay is student Rechten

Als marionetpoppen stonden de lijsttrekkers hun auditie van So You Think You Can Be Prime Minister op te voeren